

Nr 73

Av herr **Werner m. fl.**, *angående korum i militärtjänst.*

(Lika lydande med motion nr 46 i Första kammaren)

Korum i anslutning till värnpliktstjänstgöringen är i Sverige en tradition som går tillbaka ända till 1500-talet. De militära gudstjänsterna, utformade efter skiftande fältmässiga förhållanden, utgör en väsentlig del av den militära själavården, som i sin tur utgör en egen sektion inom personalvårdsavdelningen.

Fram till 1965 förlades korum i princip till tjänstetid dock med full rätt för den enskilde att erhålla befrielse efter därom gjord anhållan. I motion nr I: 63/1965 av Kaj Björk m. fl. framhölls emellertid att dylikt förfarande kunde uppfattas som ett tvång och stridande mot religionsfrihetens princip. Motionen utmynnade i en hemställan om förbud mot korum på tjänstetid.

I första kammaren vann motionen gehör medan man i andra kammaren anslöt sig till ett säryrkande (Andra lagutskottet 1965: 80), i vilket framhölls att "korum må ske endast i full överensstämmelse med frivillighetens principer". Utskottet prövade frågan om sammanjämkning av kamrarnas beslut men fann att sådan icke var möjlig. Med anledning av riksdagens behandling av ärendet utarbetade ÖB reglemente, som återfinnes i TjRK 12: 9 och som anger att korum på tjänstetid tillåtes endast om "särskilda skäl" föreligger. I ÖBo Fst/PV 27/5 1966 nr 9230-2 fanns angivet att de särskilda skäl, som enligt TjRK 12: 9 må föranleda att korum i fredstid anordnas på tjänstetid, ansågs föreligga bl. a. "om korum anordnas efter sedan personal gjort framställning härom".

I nu gällande bestämmelser av den 12/7 1968 för anordnande av gudstjänst och korum, TKG 922: 680187 återfinnes emellertid icke denna sats. Motiveringen är enligt försvarsstabens personalvårdsbyrå, att "denna anvisning knappast kunde anses stå i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts bestämmelser och bakgrunden till dessa".

Vi anser dock, att den tidigare bestämmelsen på ett riktigt sätt slog vakt om religionsfrihetens princip. Den militära själavården måste naturligtvis i likhet med annan personalvård vid behov kunna bedrivas jämväl på tjänstetid. Under den tid bestämmelsen ägde giltighet fungerade verksamheten så, att den personal som inte önskade delta i korum hänvisades till annan verksamhet, företrädesvis föredrag eller filmförevisning. En stor majoritet föredrog i samtliga fall gudstjänsten. Verksamheten inkräktade

inte heller på den militära tjänstgöringen eftersom korum i fredstid regelmässigt förlades till arbetsveckans sista timme, som ägnas åt s. k. inre tjänst.

Den nuvarande ordningen, som inte ger personalen möjlighet att avsluta arbetsveckan med korum på egen anhållan, synes också komma i konflikt med demokratins principer. Vid militära förband har vid upprepade tillfällen framställan gjorts av de värnpliktiga. I ett brev till Fst/PV anför en regementspastor följande: "En mycket stor majoritet har hos regementschefen skriftligen anhållit om att korum skall anordnas på tjänstetid. Den framställning som just nu slutförts har undertecknats av 537 utav regementets cirka 600 soldater. På de värnpliktigas vägnar undrar jag nu om Ni anser att denna framställning, gjord av en så stor majoritet av de värnpliktiga, skall lämnas utan åtgärd?"

Några påtagliga nackdelar ur religionsfrihetens synpunkt torde inte kunna anses vidlåda korum, vartill personalen själv tagit initiativ. Frivilligheten är för handen och understödes även därav att alternativ verksamhet fritt får konkurrera. Däremot synes det ur demokratisk synpunkt otillfredsställande att en klart uttalad önskan om att få anordna korum inte kan tillgodoses. Andra personalvårdande moment får inpassas på tjänstetid utan den restriktion, som drabbat andaktsmomentet. Ett befäl kan t. ex. villfara truppens önskan om en kvarts rökpaus under en ansträngande övning utan att fördenskull komma i konflikt med något reglemente, men genom nuvarande bestämmelser är han förhindrad att ge truppen samma tid åt samfärd andakt för dem som så önskar.

Av olika skäl synes det vara värdefullt att slå vakt om de tillfällen som gives att anordna korum på tjänstetid. Ovan har nämnts att den militära självvården ingår i den ordinarie personalvården, varför det inte finns någon anledning att utestänga dessa korum från tjänstetid. Dessutom är det omvittnat av såväl befäl som meniga att gudstjänstverksamhet, rätt bedriven och anpassad efter militära förhållanden, är den enskilde soldaten till hjälp under fredstjänstgöringen som för många blir påfrestande och inte alltid uppleves meningsfull.

Att låta korumverksamheten helt få komma till sin rätt först under beredskaps- och krigstillstånd måste ge den enskilde en felaktig uppfattning om den militära självvårdens uppgift. Förtrogenhet med självvårdens former i fred är tvivelsutan en förutsättning för en rätt fungerande självvård i krig.

Det är självfallet en svårlöst uppgift att söka registrera människors andliga behov. De siffror som ovan angivits i samband med de värnpliktigas anhållan om korum, ger dock syn för sagen att kyrkans ofta ifrågasatta höga dop- och konfirmationsfrekvens inte saknar andliga motiv. Exempel kan också anföras från andra regementen. Vid ett skånskt regemente har

under många år 70—80 procent av årsklassen deltagit i nattvardsfirande i samband med korum dagen före utryckningen. Utöver det personliga värdet för den enskilde har den gudstjänsten på ett välgörande sätt påverkat firandet av utryckningen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana tillämpningsföreskrifter för TjRK 12:9 att värnpliktig personal efter egen anhållan kan beredas korum på tjänstetid.

Stockholm den 15 januari 1969

<i>Mårten Werner (m)</i>	<i>Ove Nordstrandh (m)</i>	<i>Gunnar Oskarson (m)</i>
<i>Carl Eric Hedin (m)</i>	<i>Rolf Clarkson (m)</i>	<i>Bengt Börjesson (cp)</i> i Falköping
<i>Sigfrid Löfgren (fp)</i>	<i>Eric Nelander (fp)</i>	<i>Arvid Nilsson (fp)</i> i Lönsboda
<i>Einar Larsson (cp)</i> i Borrby	<i>Stig Josefson (cp)</i> i Arrie	<i>Bertil Johansson (cp)</i> i Växjö
